

posdata

Alfred Mondria
Crític literari i escriptor

»»

Només fullejar el *Diccionari del diable* es fa evident per què Ambrose Bierce era conegut amb el malnom de Bitter Bierce. Habituat al sarcasme sulfurós, misantrop d'acidesa incandescent, moltes definicions revelen el seu esperit satíric i bregós. Cínic: canalla la visió defectuosa del qual li fa veure les coses com són, no com haurien de ser, ens diu amb una fórmula que podria ser també carta de presentació. Injúria: ofensa una mica major que el desdeny. En aquest diccionari biliós, Bierce llança verí contra polítics, escriptors, premsa i negocis, i amb ulls de moralista mordaç fa un dibuix gens complaent de la natura humana: vén- cer és una forma de fabricar enemics, i un enemic és una persona que, instigada per la seua naturalesa perversa, nega els nostres mèrits o exhibeix la superioritat dels seus. Un to vidriós que no decau en cap moment. Grosser: recordar-li a una dama els bons temps que passàrem junts fa quaranta anys. Insípid: que té la qualitat d'una publicació de poesia; els poetes no escapen a la seua condemna, com qualsevol acte creatiu que busque elogis hiperbòlics. Aplaudiment: eco d'una estupidesa. Al cap i a la fi, després de l'experiència tan sols resta una cosa, fatiga: la que s'apodera d'un filòsof després d'haver considerat la saviesa i la virtut humanes.

Periodista polèmic, director de diari (*The News Letters* de San Francisco), empresari fracassat de la mineria, casat i abandonat per infidelitat, potser el fet més determinant en la vida d'Ambrose Bierce fou la Guerra de Secessió. Voluntari en el 9é regiment d'infanteria d'Indiana, enginyer topògraf de l'exèrcit del Nord –com alguns dels seus narradors–, participà en batalles com Kennasaw Mountain, Shiloh i Rich Mountain. La passió pel gènere de terror –entre Poe i Lovecraft– sorgí, en bona mesura, de les vivències i l'horror del camp de batalla. En *Històries de soldats* els relats s'ajusten, en canvi, als paràmetres de la literatura bèl·lica moderna, escenes en què la lluita entre confederats i ianquis no és valorada des del punt de vista militar i polític. Amb una mirada consternada i neutra, el protagonisme se cedeix a hòmens que creien en l'honor i l'heroisme abans de descobrir en el front un variat ca-

HISTÒRIES DE SOLDATS

Ambrose Bierce

▶ TRADUCCIÓ DE FRANCESC FRANCISCO-BUSQUETS
EDICIONS DE 1984, 2015. 192 PÀGS. 16,90 €

Soldats confederats durant la Guerra Civil de Secessió.

Soldats de la Unió esperen a les trinxeres.

Ambrose Bierce

al camp de batalla

Oficials atemorits abans de l'atac, accions heroiques i alhora banals, el valor i el coratge sinònims de l'horror i la desolació: les narracions d'Ambrose Bierce (1842-1914) sobre la guerra civil americana en «Històries de soldats».

tàleg de crueltats. Els moviments dels flancs d'un batalló, posicions d'artilleria, escamots de vigilància i combats solen acompanyar en els relats de Bierce iniciatives militars absurdes, actes inútils en què l'atzar marca el destí dels personatges. Com en *Mort a Resaca*, quan l'orgull ferit per una qüestió amorosa i un rumor maliciós esperonen el valor –temerari i suïcida– d'un tinent. Caràcters i opcions irreflexives són més decisius per a la resolució dels fets que el curs de la batalla.

«El codi militar és molt generós: preveu que s'ha de penjar una gran varietat de persones, sense excloure'n els cavallers». El traç irònic de Bierce no es dilueix en aquests escenaris ombrívols, ni per contradiccions i dubtes a què es veuen sotmesos els personatges. En *Parker Adderson, filòsof* un espia capturat contesta l'interrogatori indiferent a la seua execució, mentre el general que li fa preguntes es mostra atemorit davant la mort, fins que les conviccions de tots dos s'ensorren pels imperatius inflexibles de l'exèrcit. La fugida per un fracàs amorós és el detonant d'*Un incident als posts d'avançada*, un triangle de desconfiances que serveix per desmitificar gestes i himnes d'epopeia. L'estil sorneguer de Bierce –ben ajustat per mostrar l'estupidesa humana– no defuig la fatxenderia inconscient ni el desig de desafiar el perill amb actes ridículs, com en *George Thurston (Tres incidents en la vida d'un home)*, i en *Una classe d'oficial* es planteja un dels temes preferits de l'autor, ordres militars incomprensibles que no obeeixen a la lògica, una jerarquia insensata que no fa més que subratllar els aspectes grotescos –i fatídics– de la guerra.

del presoner i ens acompanya, fantasmal, des del so del rellotge fins l'estrebada final de la corda. Un tret de canó capritxós és la causa de l'angoixa que presideix *Un dels desapareguts*, en què un acte banal d'un artiller desvagat pot esmicolar el coratge d'un guerrer. Si de cas, el propòsit de l'autor de remarcar qui són en ocasions les víctimes d'una guerra civil –pares, fills i germans que han acabat en bàndols diferents–, fa que de vegades l'al·legoria siga massa òbvia, com en *Un genet al cel i Locell cantaire*, ja que el drama es projecta en un final massa previsible.

Hi ha una òrbita sinistra de guerra i matances que s'inaugura amb Austerlitz i es prolonga –ja sense fre– fins les trinxeres del Somme i Verdun, amb un satèl·lit funest en la guerra civil americana. Malgrat un llenguatge cortés i no exempt de grandesa, una mena de fatalisme presideix *Històries de soldats*, amb un pessimisme emparentat amb Melville, Hawthorne i *La insígnia roja del coratge* de Stephen Crane. En aquest sentit, la mort d'Ambrose Bierce també encaixa com un relat pòstum amb una bona dosi de llegenda –un adéu premeditat–, quan decidí travessar la frontera mexicana i seguir l'exèrcit de Pancho Villa fins que desaparegué en gener del 1914. En *Història d'una consciència*, Bierce col·loca dos enemics davant d'un dilema moral, quan la pietat pot aturar la cadena d'esdeveniments encara que la tragèdia sembla inherent a la natura humana: «D'aquesta manera, a l'ombra solemne de la muntanya que ja no sap res de guerres, els dos soldats dormen per fi en pau en tombes ja fa temps oblidades».